

Vogels

1

Wist je dat niet alle vogels het hele jaar in Nederland blijven?

Er zijn standvogels, die hier altijd zijn en trekvogels, die hier alleen in de winter of zomer zijn. Een voorbeeld van een standvogel is bijvoorbeeld het winterkoninkje. Dit kleine, dappere vogeltje blijft hier zelfs als het meer dan 20 graden vriest! Brrrrrr....

Vogels spotten

Wees zo stil mogelijk en luister of je een vogel hoort. Misschien zie je er één in de verte? Tuur maar door je verrekijker! Wat doet jouw vogel? Slapen, veren poetsen, nest bouwen, zingen, voedsel zoeken of eten? Kijk op de zoekkaart 'Vogels'. Kun je jouw 'gespote vogel' vinden?

Vraag aan de kinderen of zij weten waar je de meeste kans hebt om vogels te vinden. Hoog in de boom of juist laag in de struiken? Bijna alle antwoorden zijn goed, vogels komen namelijk overal voor.

Denk aan de meeuwen aan de kust of de merel op de voedertafel in je eigen achtertuin. Mocht je op deze plek geen vogels vinden dan kun je, wanneer jullie je tocht vervolgen, ook op een andere plek nog naar vogels gaan speuren.

Dit heb je nodig:

Verrekijker
Zoekkaart 'Vogels'

Nestje bouwen

De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest. De één maakt er een echt kunstwerk van, zoals bijvoorbeeld de staartmees. De ander maakt een eenvoudig nest met wat takjes, zoals de duif.

Probeer met je groepje een nestje te bouwen. Zoek takjes en andere spullen die je kunt gebruiken. Eigenlijk zou je alleen je 'snavel' mogen gebruiken, maar vooruit: Met je handen is het al moeilijk genoeg!

Maak het nestje niet groter dan een koekenpan. Er zijn heel veel verschillende soorten nesten: Van groot tot klein, van super netjes tot super rommelig. Welk soort nestje kiezen jullie?

Verstoopt

2

Veel bosdieren hebben een schutkleur.

Deze schutkleur zorgt ervoor dat ze niet opvallen in hun omgeving. Zo kan een bosmuis zich door zijn schutkleur goed verstoppen voor bijvoorbeeld een vos.

Verstoppen

In de Scharrelkids ontdekbox zit een speelgoedmuis. Iemand van jullie groepje verstoopt de speelgoedmuis. De anderen gaan de speelgoedmuis zoeken.

Spreek met elkaar van te voren de spelregels af! Wie kan de speelgoedmuis het beste verstoppen?

Als begeleider kun je de volgende spelregels introduceren / voorstellen:

1. We verstoppen de speelgoedmuis in een bosvak van 25 x 25 meter.
2. De muis moet nog een klein beetje zichtbaar zijn.
3. Wie de muis vindt mag hem daarna verstoppen.

Dit heb je nodig:
Speelgoedmuis

Sporen achterlaten +

We weten nu dat dieren vaak lastig te vinden zijn in het bos. Om een dier te vinden kan je daarom beter eerst op zoek gaan naar sporen die het dier achterlaat: Loop-, vraatsporen en uitwerpselen. Vraatsporen zijn bijvoorbeeld afdrücken van tanden die het dier achterlaat op zijn voedsel.

Ga op zoek naar een spoor dat een dier heeft achtergelaten! Laat je mooiste spoor aan de anderen in je groep zien!

Dieren kunnen veel verschillende sporen achterlaten: Een eekhoorn die van een kegel van de spar heeft gegeten, een poepje van een egel of een geknakt takje omdat er een ree langs heeft gelopen. Maar misschien vind jij, als echte spoorzoeker, wel een heel ander spoor!

Mierenpaadje

3

Wij vinden het soms spannend om tussen bomen met laaghangende takken door te lopen.

Ontdekkingstocht uitzetten

Stel je voor dat jullie mieren zouden zijn. Kunnen jullie dan een spannende ontdektocht voor mieren of andere kleine beestjes uitzetten?

Verdeel jullie groepje in twee kleinere groepjes. Elk groepje zet op drie of vier plekken een vlaggetje waar iets te vertellen valt of iets te beleven valt voor kleine diertjes. Gebruik je fantasie!
Nodig daarna het andere groepje uit en vertel aan dit groepje wat er voor de diertjes te beleven valt.

Mogelijke voorbeelden van mierenplekjes zijn:

1. Mos: Hier kunnen mieren lekker zacht op liggen of zich goed verstoppen.
2. Boomstronk: Een donker en koel verstopplekje.

Dit heb je nodig:

Doosje met vlaggetjes

Voor mieren en andere kleine diertjes is de bodem onder de bomen één grote ontdektocht. Ze zoeken plekken om zich te verstoppen voor vijanden, ze eten daar en vinden een plek om jongen te krijgen.

Memory-spel

Op de bosbodem is van alles te vinden van een boom: takken, bladeren, bloemen. Wat een boom namelijk niet meer nodig heeft laat hij op de grond vallen!

Iedereen krijgt twee plastic koffiebekers. Verzamel twee precies dezelfde dingen van een boom. Ze moeten in de bekertjes passen. De begeleider zet jullie bekertjes op de kop. Nu kun je je eigen Memory-spel spelen!

Dit heb je nodig:

Rol plastic bekertjes

Beestjes

4

In een boom leven een heleboel insecten. Vooral rupsen zijn in het voorjaar dol op nieuwe bladeren.

eik

Beestjes bekijken

Zoek een boom op met laaghangende takken, het liefst een eik. Leg het laken op de grond en schud flink aan enkele takken.

Als het goed is vallen er beestjes op het laken. Verzamel een aantal beestjes in plastic bakjes en bekijk ze met een loep (wel eerst het dekseltje van het bakje verwijderen).

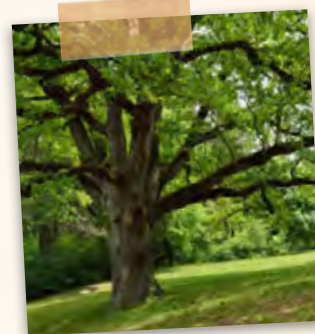
Deze opdracht kun je uitvoeren vanaf het vroege voorjaar, wanneer de eerste blaadjes aan de bomen komen, tot in de late herfst wanneer de bomen hun bladeren laten vallen. Elk seizoen zal de 'vangst' anders zijn. In het voorjaar zullen de kinderen meer rupsen vangen terwijl in het najaar er vooral spinnen op het menu staan.

Diertjes laten we na afloop altijd weer vrij in de natuur!

Dit heb je nodig:

Laken
Loepjes
Petrischaaltjes

In mei en juni eten zoveel rupsen de bladeren op dat je de keutels op de grond kunt horen vallen. Het lijkt dan net of het regent.

Eikengalwesp

Sommige beestjes vind je maar op één soort boom. De eikengalwesp legt haar eitjes bijvoorbeeld alleen op eikenbladeren. Je kent ze wel als de gallen groter worden: galappels. Galappels zijn te vinden aan de onderkant van de eikenbladeren. Nu denk je misschien: een appel is toch geen diertje? Dat klopt, want die appel is het huisje waar een galwesp uitkruipt. Toch een diertje...

Zoek een eikenblad met daarop een galappel. Teken dit eikenblad met galappel na in je tekenboekje.

Tip:

Je mag ook een diertje tekenen dat je hebt gevangen wanneer je geen galappel kunt vinden.

Dit heb je nodig:

Tekenboekje
Kleurpotloden

Schors

5

Aan de jas herken je de boom. Elke boom heeft zijn eigen jas: schors.

De schors zorgt ervoor dat de boom geen last van kou heeft. Ook zorgt de schors ervoor dat de boom niet snel ziek wordt.

Bomen voelen

De volgende opdracht doe je met z'n tweeën. De één krijgt een masker op en de ander is begeleider. De begeleider brengt het kind met het masker naar een boom.

Het gemaskerde kind mag nu de boom goed voelen. Daarna brengt de begeleider het gemaskerde kind tien passen bij de boom vandaan.

Nu mag het masker af. Kan het kind de boom aanwijzen die hij/zij net gevoeld heeft? Daarna ga je wisselen!

Dit heb je nodig:

Masker

berk

beuk
(gladde stam)

eik
(ruwe stam)

Afdruk maken

Een berk heeft een witte stam. Een beuk heeft een gladde stam. Een eik heeft een ruwe stam. Zo zijn de meeste boomsoorten goed aan hun stam te herkennen.

Werk met z'n tweeën. Zoek een boom op met een mooie schors. De één houdt een papier tegen de boom, de ander wrijft met het wasco over het papier. Nu kun je op het papier de afdruk van de schors zien. Daarna wisselen!

Dit heb je nodig:

Tekenboekje

Wasco

Bomen en struiken

6

De bomen en struiken, die je hier ziet, groeien in bijna elk bos.

Op een open plek gaan eerst de Berk en de Lijsterbes groeien. Later komt de Eik erbij. Eiken zijn veel door mensen aangeplant omdat het hout overal voor gebruikt kan worden.

Bomen

Zoek vier verschillende bomen / struiken op. Knijp met je nagels voorzichtig een blad van elk.

Kijk op de zoekkaart 'Bomen' van welke boom/struik je hebt gevonden.

Dit heb je nodig:
Zoekkaart 'Bomen'

berk

lijsterbes

eik

Eikels

Wist je dat Vlaamse Gaaien veel eikels verzamelen? Eén gaai stopt in het najaar een paar duizend eikels in de grond!

Zoek op de bosbodem naar eikels. Hoeveel kan jij er in drie minuten vinden?

Plant één eikel in de grond. Wie weet groeit er over een tijdje, wanneer je weer terugkomt, wel je eigen mini-eik in dit bos!

Bessen zijn een goed alternatief wanneer er geen eikels te vinden zijn.